

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou v právní věci

žalobkyně: **X. X.**, narozená dne X
bytem X
zastoupena advokátem JUDr. Lubomírem Müllerem
sídlem Symfonická 1496/9, 158 00 Praha 5

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25/1292, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2025, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2025, č. j. X, jímž byly zamítnuty námitky proti prvostupňovému rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 19. 5. 2025, č. I, č. j. X, byla pro nesplnění zákonných podmínek vyplývajících z ustanovení § 25 zákona č. 119/1990 Sb.,

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“), zamítnuta žádost žalobkyně o příplatek ke starobnímu důchodu.

II. Žalobní body

2. Žalobkyně nesouhlasila, že podmínkou přiznání nároku je, aby represe ze strany státních orgánů dosahovala intenzity srovnatelné s výkonem trestu odnětí svobody a aby žadatel byl poškozen na svých právech v oblasti důchodového zabezpečení tím, že mu v důsledku zbavení osobní svobody bylo znemožněno pracovat.
3. Žalobkyně zdůraznila, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2024, sp. zn. Nt 2503/2024, ve znění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 1. 2025, č. j. 10 To 104/2024-172, byla podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vyslovena její účast na soudní rehabilitaci ve vztahu k zbavení osobní svobody od X do X.
4. Žalobkyně poukázala na rozdíly od situace řešené Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 18. 5. 2021, č. j. 3 Ads 108/2018-29, kdy zemřelý manžel žalobkyně byl rehabilitován, neboť byl jako dítě násilně vysídlen ze svého domova; předmětem rehabilitace byl akt násilného vysídlení, nikoli následné zbavení osobní svobody v nějakém specificky stanoveném období, takže ani nebylo z čeho příplatek k důchodu vypočítat. Žalobkyně naproti tomu byla prokazatelně zbavena osobní svobody násilnou internací, a to v přesně vymezeném období.
5. K případu žalobkyně je spíše přílehlavý rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 9. 2024, č. j. 64 Ad 9/2024-43, ve věci žadatele, jemuž žalovaná odpírala příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení č. 622/2004 Sb.“), a to z obdobného důvodu – že mu žádná újma na důchodu nevznikla (viz též judikaturu, na kterou se v tomto rozsudku odkazuje, zejména nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 26. 2. 2008 sp. zn. I. ÚS 1916/07).
6. Nárok na příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci v paušální výši 15 Kč za měsíc zbavení osobní svobody mají rehabilitované osoby, pokud jsou poživateli důchodu. Přitom je zcela nerozhodné, jaké byly jejich pracovní-právní poměry předtím, než byly zbaveny osobní svobody.
7. V případě žalobkyně šlo o nezákonnou internaci, která neměla naprosto žádný právní podklad, proto byla vyslovena její účast na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci. Toto ustanovení „*se užíje obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody*“. Tento výklad odpovídá i judikatuře Ústavního soudu ve věcech, které se týkají rehabilitace a odškodnění osob, nezákonně perzekuovaných za minulého režimu. Viz nálezy ze dne 12. 3. 2001 sp. zn. II. ÚS 187/2000: „*Záměrům rehabilitace nelze bránit pozitivněprávním dogmatismem při výkladu právních norem. Ustanovení rehabilitačních předpisů je právě s ohledem na jejich smysl a účel zapotřebí interpretovat extenzivně ve prospěch postižených osob. Na rozdíl od restitucí majetku takový výklad nemůže vést k nepřijatelným zásahům do práv jiných osob.*“ Podle nálezu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03: „*Účel a smysl právních předpisů není možné hledat pouze ve slovech a větách toho kterého předpisu, ve kterém jsou vždy také přítomny i principy uznávané demokratickými právními státy. Lze říci, že tyto zásady platí tím spíše v*

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

řízení, ve kterých dochází k aplikaci zákonů, kterými se demokratický právní stát snaží reagovat na křivdy vzniklé za minulého nedemokratického režimu, jenž byl zákonem č. 198/1993 Sb. (...) označen za zločinný, nelegitimní a zavrženíhodný.“ Podle nálezu ze dne 1. 12. 2005, sp. zn. II. ÚS 290/05: „Ústavní soud pouze poukazuje na svoji judikaturu, týkající se problematiky rehabilitací a restitucí, podle níž ne vždy lze napravit všechny křivdy způsobené za minulého režimu. O to více však musí trvat na tom, aby v případech, kdy náprava nespravedlivých nebo nezákonných rozhodnutí v současné době ještě možná je, byla orgány k tomu povolanými učiněna.“ Podle nálezu ze dne 28. 6. 2007 sp. zn. I. ÚS 712/05: „Pro odstranění jakýchkoli pochybností Ústavní soud konstatuje, že vzhledem ke specifické povaze předmětné věci je třeba, při jejím posuzování, ctít účel a smysl zákonů č. 119/1990 Sb. a č. 261/2001 Sb., které měly především za cíl nápravu křivd způsobených předchozím režimem.“ Podle nálezu ze dne 26. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07: „Projevem právního formalismu ba až cynismu – zejména v kontextu snahy o odčinění křivd páchaných předchozím režimem – je to, pokud je jednotlivec sice fakticky uznán za politického vězně, avšak vzápětí je mu toto postavení odňato, neboť nesplňuje podmínky legislativní zkratky ‚politický vězeň‘ podle příslušného zákona.“ Obdobně viz nálezy ze dne 26. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 1916/07. Podle nálezu ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 819/15, demokratický režim by neměl ke křivdě vytvořené nedemokratickým režimem přidávat křivdu další; soudy nemohou zklamat legitimní očekávání ve vztahu k poškozeným.

8. Žalovaná není oprávněna stanovovat pro přiznání příplatku k důchodu svá vlastní kritéria, ani odpírat zvláštní příspěvek kvůli naprosto nesrovnatelným případům.
9. Žalobkyně zdůraznila, že stupeň represe byl pro ni zdrcující, neboť během její internace byl dne X popraven její otec (odsuzující rozsudek pak byl v roce X zrušen) a internaci musela snášet v nezdravém prostředí, přičemž část doby byla oddělena i od své matky, když ta byla ve vyšetřovací vazbě ve věznici v Praze-Ruzyni.
10. V replice pak žalobkyně poukázala na to, že žalovaná tvrdí, že není se žalobkyní ve sporu o záměr dotčených úprav, resp. samotný cíl odškodnění, a že odmítá dogmaticky gramatický výklad zákona ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07, nicméně to fakticky svými rozhodnutími popírá, když nárok žalobkyně odmítá.
11. Žalobkyně poukázala na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, podle nichž náleží tento příplatek za celé období nezákonného zbavení osobní svobody, a to bez kladení dalších podmínek (rozsudky ze dne 25. 10. 2006, č. j. 3 Ads 15/2006-49, ze dne 25. 4. 2007, č. j. 6 Ads 80/2006-39, ze dne 26. 7. 2007, č. j. 6 Ads 121/2006-42, ze dne 25. 10. 2007, č. j. 6 Ads 7/2007-36).

III. Vyjádření žalované

12. Žalovaná uvedla, že není se žalobkyní ve sporu o samotný cíl odškodnění. Žalovaná odkázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07, a jeho závěry, že pro naplnění účelu rehabilitačních předpisů v maximální možné míře skutečně musí teleologický přístup k výkladu práva převážit nad výkladem čistě dogmaticky gramatickým. Nicméně je stále nutné rozlišovat materiální výklad a chápání práva a na straně druhé výklad nepřipustně extenzivní. Zákonodárce v rámci rehabilitačních předpisů zcela jistě nemohl zamýšlet ani aspirovat na všeobjímající nápravu veškerých křivd spáchaných v minulosti, třebaže následky těchto křivd mají negativní důsledky přetrvávající i do současnosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

13. Není v možnostech žalované, aby právní předpisy jakožto správní orgán vykládala a aplikovala na základě historicko-teleologického výkladu, tedy jinými slovy ve smyslu přirozeného (nadpozitivního) práva. Tuto úlohu zastává Ústavní soud a žalovaná si nemůže dovolit podobnou ingerenci vůči moci výkonné, neboť z jejího postavení a úloh svěřených systémem státní moci pro ni platí toliko ústavní normativ vázanosti státní správy zákony (čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).
14. Ústavní soud v usnesení ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 3104/12, jasně vyslovil, že nelze zcela přehlížet kritéria stanovená zákonem o soudní rehabilitaci k přiznání nároku na odškodnění, přičemž z preambule předpisu, jakož i jeho základních ustanovení, lze vysledovat, že poškozenou osobou je primárně osoba odsouzená za blíže vymezené protiprávní činy v pevně stanoveném rozhodném období. Ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci pak představuje jistou modifikaci požadavku existence pravomocného odsuzujícího rozsudku, když umožňuje přiznat účastenství na soudní rehabilitaci i těm osobám, které byly nezákonně zbaveny osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 zákona o soudní rehabilitaci v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Odlišné pojetí účasti na soudní rehabilitaci dle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci by vedlo k derivaci a apropriaci represe z poškozeného na toho, vůči němuž nebyla cíleně uplatňována, byť k jisté újmě v příčinné souvislosti s omezením osobní svobody poškozeného mohlo dojít. Dané ustanovení cílí toliko na ty, osoby, vůči kterým byla represe namířena přímo, tj. proti těm, kteří byli ze spáchání předmětných deliktů podezřelí a byli na svém majetku či osobní svobodě omezeni, tj. nedopadá na případy, kdy osoba blízká poškozenému utrpěla v souvislosti s represí proti němu újmu, *expressis verbis*, na ty případy, kdy souvislost s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 zákona o soudní rehabilitaci v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 je spatřována v činech nebo v hodnocení jiného a odvozována od nich. Dle Ústavního soudu nelze „souvislostí“ rozumět jakoukoli, byť i sebemenší souvislost, nýbrž pouze souvislost mezi určitým jednáním stíhaného a jeho pronásledováním projevujícím se v konkrétní formě, a nikoli tedy souvislost mezi jednáním a stíháním jedné osoby na jedné straně a důsledky z toho vyplývajícími pro druhé osoby na straně druhé.
15. Samotná soudní rehabilitace žalobkyně bez dalšího nezakládá nárok na příplatek ke starobnímu důchodu ve smyslu ust. § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci. Tuto konstrukci podporuje také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2021, č. j. 3 Ads 108/2018-29, podle kterého z rehabilitačního rozhodnutí automaticky žádné nároky na příplatek k důchodu či jinou formu odškodnění neplynou, existence rehabilitačního rozhodnutí tedy nezabývá správní orgán ani soud ve správním soudnictví povinnosti posoudit, jestli jsou podmínky pro vznik takových nároků splněny. Žalobkyně nenabízí jediný validní právní argument, jímž by zjevnou absencí podmínek pro přiznání požadovaných plnění překlenula a opodstatnila (za takový není pak možné považovat de facto pokyn k oproštění se od pozitivní právní úpravy), respektive který by svědčil pro to, že v podstatě každému, kdo je účasten soudní rehabilitace (§ 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci), automaticky náleží příplatky a příspěvky.
16. Interpretovat zákon proti jeho smyslu, popř. vytrhávat jednotlivá ustanovení z kontextu celého zákonného předpisu, nelze ospravedlnit ani výkladem *in favorem rehabilitationis*,

o to více s přihlédnutím k věku žalobkyně v době, kdy byla násilně internována. Odškodnění v oblasti důchodového zabezpečení mělo primárně sloužit k tomu, aby nebyla daná osoba znevýhodněna oproti jiným poživatelům dávek důchodového pojištění v důsledku toho, že jí bylo znemožněno pracovat, tj. má jít o nahrazení újmy, která se daným osobám stala, oproti stavu, pokud by vůči nim nebylo postupováno s principy demokratické společnosti. Pokud by bylo účelem zákona postavit vystěhování z domova na roven výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody, bylo by zcela nadbytečné uvádět například i tábory nucených prací, neboť pobyt v nich byl nepochybně výraznějším zásahem do osobní svobody než vystěhování.

17. K namítanému rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 9. 2024, č. j. 64 Ad 9/2024-43, uvedla, že žalovaná žádost o příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. nejprve zamítla z důvodu, že šlo o odsouzení za trestný čin, který nebyl coby rehabilitovatelný obsažen v § 2 odst. 1 písm. d) zákona o soudní rehabilitaci.; přezkumné řízení soudní o zamítnutí žádosti o přiznání příplatku k důchodu pro nesplnění podmínek normovaných v § 25 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci nicméně stále probíhá.
18. Žalovaná dodala, že rozhodnutím ze dne 26. 9. 2025, č. j. X, přiznala žalobkyni příplatek k důchodu podle § 1 odst. 2 citovaného nařízení, a to za dobu od X do X (věznění otce žalobkyně).

IV. Obsah správního spisu

19. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2024, sp. zn. Nt 2503/2024, bylo rozhodnuto, že žalobkyně je účastna soudní rehabilitace ve vztahu k nezákonnému zbavení osobní svobody v období od X do X, a to na základě aplikace ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci. Vrchní soud v Praze dne 15. 1. 2025 vydal usnesení, kterým stížnost státního zástupce proti citovanému usnesení v souladu s § 148 odst. 1 písm. b) trestního řádu (pro opožděnost) zamítl.
20. Žalobkyně posléze podala dne 7. 2. 2025 u žalované žádost o příplatek ke starobnímu důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci.
21. Prvostupňovým rozhodnutím č. I ze dne 19. 5. 2025 žalovaná žádost žalobkyně pro nesplnění zákonných podmínek zamítla, neboť § 25 zákona o soudních rehabilitacích je nutné chápat primárně jako nástroj k odškodnění osob, kterým bylo z důvodu nezákonné perzekuce za minulého režimu znemožněno pracovat, čímž byly v oblasti důchodového zabezpečení znevýhodněny oproti jiným poživatelům důchodových dávek. Příplatek dle ustanovení § 25 odst. 7 rehabilitačního zákona nelze chápat jako zcela nový nárok, který by se měl vztahovat i na osoby, které nezákonná perzekuce nemohla v oblasti důchodového zabezpečení poškodit, ale pouze jako alternativu k předcházejícím odstavcům. Dále je nutné dle žalované přihlédnout k tomu, že vzhledem ke svému věku v letech X až X objektivně nemohla žalobkyně být ekonomicky činnou osobou, a tudíž nemohla být v dané době na svých důchodových nárocích nijak poškozena.
22. Proti tomuto rozhodnutí žalobkyně podala dne 20. 5. 2025 námitky, ve kterých zopakovala svůj názor, že § 25 odst. 7 zákona poskytuje rehabilitované osobě možnost zvolit si alternativně paušální příplatek k důchodu namísto zápočtu dob (jak umožňují

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

předcházející odstavce). Není nutno přihlížet k „primárnímu“ účelu tohoto zákonného předpisu, jak zmiňuje žalovaná, žadatel má naopak svobodu volby mezi zápočtem dob dle odstavců 1-6 nebo žádostí o paušální příplatek dle odstavce 7. Na základě tohoto není dle žalobkyně nárok uplatnitelný na základě odstavce 7. nijak odvozován od odstavců 1-6 a navíc odstavec 7. nestanovuje podmínku, aby se v případě žadatele v posuzované době jednalo o „ekonomicky činnou osobu“. Výška příplatku tak má záviset výlučně na délce trvání nezákonného zbavení osobní svobody. Žalovaná stanovuje pro přiznání příplatku vlastní nadzákonná kritéria pro přiznání příplatku.

23. Následně byly námitky zamítnuty, zejména s odkazem na text aplikovaného právního předpisu a dále s ohledem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2021, č. j. 3 Ads 108/2018-29, který uvádí, že dobu nuceného pobytu mimo domov nelze považovat za dobu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, a to ani „obdobně“, ani extenzivním výkladem či na základě principu *favoris rehabilitationis*. Dle žalované ve smyslu judikatury Ústavního soudu není možné na základě tohoto principu konstruovat nároky, které nemají oporu v právní úpravě.
24. Žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla, že z § 25 odst. 7 a 8 zákona o soudní rehabilitaci vyplývá, že pro vznik nároku na příplatek k vdovskému důchodu nepostačuje usnesení o soudní rehabilitaci vydané *per analogiam* dle § 33 odst. 2 téhož zákona. Aby mohl být tento nárok přiznán, muselo by jít o poškozeného, který byl v rozhodnou dobu umístěn do vazby či vykonával trest odnětí svobody. Ze smyslu i koncepce zákona o soudní rehabilitaci je nicméně zřejmé, že za poškozenou osobu se pro účely tohoto zákona považuje pouze osoba, která byla za trestné činy vymezené v § 2 a § 4 citovaného zákona vězněna nebo byla vystavena takové represi ze strany státních orgánů, kterou lze z hlediska její intenzity přirovnat k výkonu trestu odnětí svobody. K tomuto nutno dále dodat, že z § 25 odst. 1 a 5 zákona o soudní rehabilitaci vyplývá, že odškodnění v oblasti důchodového zabezpečení mělo primárně sloužit k tomu, aby nebyla daná osoba znevýhodněna oproti jiným poživatelům dávek důchodového pojištění v důsledku toho, že jí bylo znemožněno pracovat. Rozhodnutí soudu o účasti na rehabilitaci samo o sobě nárok na odškodňovací dávku, v daném případě příplatek ke starobnímu důchodu podle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci nezakládá. Žalovaná proto musí dále posoudit, zda v konkrétním případě byly splněny i další podmínky nároku na příplatek, a sice že represe ze strany státních orgánů dosahovala intenzity srovnatelné s výkonem trestu odnětí svobody a že žadatel byl poškozen na svých právech v oblasti důchodového zabezpečení tím, že mu v důsledku zbavení osobní svobody bylo znemožněno pracovat.
25. Účelem odškodnění v důchodové oblasti podle zákona o soudní rehabilitaci je započtení doby vazby a výkonu trestu odnětí svobody, která se posuzuje jako doba pokračování v zaměstnání (pracovní činnosti), jež poškozený konal před vzetím do vazby (nástupu trestu). Doba vazby, výkonu trestu nebo doba, po kterou poškozený v důsledku výkonu trestu nemohl po svém propuštění vykonávat zaměstnání (pracovní činnost), se pro vznik a výši nároku náležejících z pracovního poměru a nemocenského pojištění započte jako doba trvání pracovního poměru. Primárním účelem odškodnění v důchodovém zabezpečení dle zákona o soudní rehabilitaci je tak odškodnit poškozeného za dobu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, a to buď zápočtem dob (při nehodnocení této doby by bylo důchodové plnění výrazně nižší, popř. by nárok na důchod nevznikl vůbec) nebo formou příplatku k důchodu. Podkladem pro odškodnění v důchodovém

zabezpečení je tedy nejen rozhodnutí soudu o tom, že občan je účasten soudní rehabilitace, ale též potvrzení o délce vykonané vazby a trestu a o případném pracovním zařazení (potvrzení o nezákonném zbavení osobní svobody pro účely důchodového pojištění vydávalo státní zastupitelství nebo Ministerstvo spravedlnosti). Odškodnění z titulu soudní rehabilitace se lze domáhat i v jiných oblastech, tj. usnesení o účasti na soudní rehabilitaci není vydáváno primárně (či jen výlučně) pro důchodové účely.

26. Účelem § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci je vztáhnout soudní rehabilitaci i na osoby, které byly umístěny do vazební věznice, aniž by byly odsouzeny, anebo aniž by u nich bylo vůbec zahájeno trestní stíhání (srov. § 1, 2 a 4 zákona o soudní rehabilitaci), což však není případ účastníka řízení. Dále mohlo jít o osoby, které byly nezákonně zbaveny majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4, což též není případ účastníka řízení. Podstata nezákonnosti zbavení osobní svobody uvedená v § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci a odkaz na souvislost s trestnými činy uvedenými v § 2 a § 4 zákona o soudní rehabilitaci přitom nespočívá v pouhé nezákonné perzekuci, ale v tom, že je osoba nezákonně zbavena osobní svobody, „i když nebylo zahájeno trestní stíhání“, tj. že postižená osoba byla uvězněna, aniž by bylo ze strany státních orgánů zahájeno trestní stíhání.
27. Zákon o soudní rehabilitaci rozlišuje dvě situace, a to 1) situace, kdy došlo k nezákonnému zbavení osobní svobody či majetku na základě soudního rozhodnutí, které bylo zákonem o soudní rehabilitaci zrušeno, a 2) situace, kdy došlo k nezákonnému zbavení osobní svobody či majetku, „i když nebylo zahájeno trestní stíhání“, a neexistuje tedy žádné soudní rozhodnutí, které by mohl zákon o soudní rehabilitaci nebo soud zrušit, ani soudní rozhodnutí, v němž by bylo uvedeno, že k uvěznění došlo právě pro trestné činy vyjmenované v § 2 a § 4 zákona o soudní rehabilitaci. Toto soudní rozhodnutí však neexistuje nikoli proto, že by dotyčná osoba nebyla vězněna ve (vazební) věznici, ale z důvodu zvláště státního orgánu, který dotčenou osobu uvěznil, aniž by o tom rozhodl a aniž by uvedl důvody, pro které tuto osobu vězní (tj. pro jaký skutek). Doložené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2024 dokládá nucené vystěhování žalobkyně a blízkých rodinných příslušníků, avšak v daném případě nebylo prokázáno, že by byla žalobkyně ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody či v jiném zařízení obdobného typu, jakým je vazební věznice. Zákon o soudní rehabilitaci zcela jednoznačně spojil nároky plynoucí ze soudní rehabilitace v důchodové oblasti s dobou vazby a výkonu trestu odnětí svobody, což ostatně plyne z účelu, k němuž má odškodnění uvedené v § 25 odst. 1-7 zákona o soudní rehabilitaci sloužit, a v tomto zákoně není zakotveno žádné ustanovení, v němž by byl uveden opak. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 18. 5. 2021, č. j. 3 Ads 108/2018-29, uvedl, že dobu nuceného pobytu mimo domov přitom nelze považovat za dobu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, a to ani „obdobně“, ani extenzivním výkladem, ani na základě principu *favoris rehabilitationis*. Ve smyslu judikatury Ústavního soudu nelze dovozovat na základě principu *favoris rehabilitationis* nároky, jež nemají oporu v právní úpravě.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

28. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Po zhodnocení uvedených skutečností dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.

29. Soud rozhodl bez jednání, neboť s takovým postupem obě strany souhlasily.

30. Podle § 25 zákona o soudní rehabilitaci:

„(1) Pro účely důchodového zabezpečení se doba vazby a výkonu trestu odnětí svobody poškozeného, který byl podle tohoto zákona zcela zproštěn obžaloby, posuzuje jako doba pokračování v zaměstnání (pracovní činnosti), jež poškozený konal před vzetím do vazby (nástupu trestu), podle předpisů o sociálním zabezpečení. Stejně se posuzuje část doby výkonu trestu, po kterou byl trest vykonán neoprávněně, jestliže se podle tohoto zákona zruší odsuzující rozsudek jen zčásti.

(2) Jestliže poškozený v době nezákonného výkonu trestu vykonával práce, které by odůvodňovaly zařazení v zaměstnání do I. (II.) pracovní kategorie, posuzuje se výkon těchto prací jako výkon zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie.

(3) Ustanovení odstavce 1 se užije obdobně pro zápočet doby, po kterou poškozený v důsledku výkonu trestu nemohl po svém propuštění vykonávat zaměstnání (pracovní činnost); při výpočtu průměrného měsíčního výdělku (pracovní odměny) se nehledí k této době, a pokud je to pro poškozeného výhodnější, ani k době, po kterou nemohl vykonávat své dřívější zaměstnání (pracovní činnost).

(4) Pro výplatu dávky nesprávně vyměřené následkem vazby nebo výkonu trestu se nepoužije ustanovení § 95 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o tříleté době, v níž lze zvýšit nebo přiznat dávku.

(5) Doba vazby, výkonu trestu nebo doba, po kterou poškozený v důsledku výkonu trestu nemohl po svém propuštění vykonávat zaměstnání (pracovní činnost), se pro vznik a výši nároků náležejících z pracovního poměru a nemocenského pojištění započte jako doba trvání pracovního poměru.

(6) Ustanovení předchozích odstavců se užije i v případě, že rozhodnutí vyhlášené v původním řízení bylo v celém rozsahu zrušeno podle oddílu druhého nebo pátého.

(7) Poškozený může žádat, aby mu byly místo nároků vyplývajících z ustanovení předchozích odstavců poskytnuty měsíční příplatky k důchodu v částce:

a) 20 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém poškozený konal práce za zvlášť obtížných pracovních podmínek, které by odůvodňovaly jejich posuzování jako zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie,

b) 15 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody v ostatních případech.

Příplatek k důchodu se poskytuje ode dne 1. 7. 1990, byl-li poškozený k tomuto dni poživatelem důchodu. Stane-li se poškozený poživatelem důchodu po tomto dni, poskytuje se příplatek k důchodu od přiznání důchodu. Příplatek k důchodu se vyplácí jen do výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje nejvyšší výměru starobního důchodu stanovenou zvláštním předpisem.2)

(8) Ustanovení odstavců 1, 2, 3, 6 a 7 se použijí obdobně pro úpravu výše důchodů, z které byly vyměřeny vdovský a sirotčí důchod, a pro poskytování příplatků k těmto důchodům. Výše příplatku k vdovskému důchodu činí 60 %, k sirotčímu důchodu, jde-li o oboustranně osiřelé dítě 50 % a jde-li o jednostranně osiřelé dítě 30 % z částek stanovených v odstavci 7.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

(9) Výše důchodu podle odstavce 8 se upraví s účinností ode dne 1. 7. 1990 těm pozůstalým, kteří k tomuto dni byli poživateli vdovského nebo sirotčího důchodu. Stane-li se pozůstalý poživatelem vdovského nebo sirotčího důchodu po tomto dni, upraví se výše důchodu až od jeho přiznání. Obdobně se postupuje i při poskytování příplatků k důchodu podle odstavce 8.“

31. Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci: „*Ustanovení tohoto zákona se užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Ustanovení § 27 se užije obdobně.*“
32. Žalobkyně považuje rozhodnutí za nezákonné, a to z důvodu nesprávné aplikace ustanovení § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci, má za to, že nárok podle tohoto ustanovení má každá rehabilitovaná osoba, která byla zbavena osobní svobody.
33. Soud shledal správným výklad citovaného ustanovení žalovanou i její právní závěry přijaté v napadeném rozhodnutí.
34. Zákon o soudní rehabilitaci byl přijat za účelem odstranit křivdy, které byly občanům způsobeny nezákonným odsouzením, měl poskytnout morální zadostiučinění a v návaznosti na to i přiměřenou hmotnou náhradu za utrpěné škody.
35. Nároky na odškodnění jsou vymezeny v oddílu VI. zákona o soudní rehabilitaci. Hmotných náhrad (odškodnění) je dle tohoto zákona několik „druhů“. Poškozený má nárok zejména na náhradu za ztrátu na výdělků, náhradu škody na zdraví, náhradu nákladů trestního řízení a zaplacených nákladů obhajoby, náhradu zaplaceného peněžitého trestu apod. Dále byly upraveny nároky na odškodnění v důchodové oblasti. Pokud jde o majetkové nároky vyplývající ze zrušených výroků o trestu propadnutí majetku, propadnutí věci nebo zabránění věci, zákon o soudní rehabilitaci v této věci odkázal na zvláštní právní úpravu. V případě, že příslušný soud vydá usnesení o účasti na rehabilitaci, může se oprávněný domáhat nároku na odškodnění podle zákona o soudní rehabilitaci, tj. náhrady za ztrátu na výdělků náleží za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody ve výši 2 500 Kč, pokud poškozený nepožádá, aby mu byla místo těchto náhrad poskytnuta náhrada za ztrátu na výdělků po dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody podle obecných předpisů. Náhrada škody na zdraví náleží, pokud ke škodě na zdraví došlo v souvislosti s vazbou nebo výkonem trestu odnětí svobody, pokud tato náhrada nepřísluší podle jiných předpisů atd.
36. Odškodnění v důchodovém zabezpečení je upraveno v § 25 zákona o soudní rehabilitaci a lze ho provést pouze dvojím způsobem (jedná se o kogentní ustanovení), a to zápočtem dob (§ 25 odst. 1-3, 5), anebo pevnými částkami (§ 25 odst. 7, 8).
37. Žalovaná správně v napadeném rozhodnutí vyšla ze závěrů Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 3 Ads 108/2018, který vyložil mj. i podmínky vzniku nároku na příplatky a příspěvky k důchodu. Nejvyšší správní soud konstatoval, že samotné vydání rozhodnutí o účasti na soudní rehabilitaci per analogiím nemá žádné další právní důsledky týkající se nároku na příplatek k důchodu či jiné formy odškodnění. Existence tohoto usnesení proto nezbavuje správní orgán a posléze soud ve správním soudnictví povinnosti posoudit, zda jsou podmínky pro vznik nároku žalobkyně na příplatek k důchodu a další dávky splněny.

38. Skutkový stav v odkazovaném případě byl v podstatných rysech totožný, viz bod 34: „*V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud za zásadní, že okresní soud rozhodl o účasti manžela žalobkyně na soudní rehabilitaci usnesením vydaným per analogiam dle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci. Vyslovil přitom, že vystěhování manžela žalobkyně s rodinou lze považovat za určité dočasné zbavení osobní svobody, neboť byli zbaveni možnosti volného pohybu, nemohli sami o své vůli obývat rodinný dům, nemohli změnit místo pobytu a byla omezena rovněž jejich možnost setkávání s určitými osobami, a to v návaznosti na trestní stíhání otce manžela žalobkyně.*“
39. Nejvyšší správní soud dále dovodil, že celý zákon o soudní rehabilitaci zjevně dopadá pouze na osoby, které byly potrestány za spáchání skutků, v nichž byly tehdy spatřovány trestné činy uvedené v § 2 a § 4 tohoto zákona. Pokud by se měla soudní rehabilitace týkat i dalších osob, nepochybně by byla tato skutečnost v zákoně výslovně upravena. Rozšíření okruhu poškozených nelze dovozovat z § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, jenž toliko dodává, že soudní rehabilitace přichází v úvahu i tehdy, pokud trestní stíhání nebylo ani zahájeno, ale ke zbavení osobní svobody či majetku došlo. Nepochybně se totiž stále musí jednat o osobu, která se měla dopustit jednání, v němž byl spatřován některý z trestných činů vyjmenovaných v § 2 a § 4 zákona. Odškodnění dle zákona o soudní rehabilitaci tedy nedopadá na případy, kdy osoba blízká poškozenému (popř. i osoba jiná) utrpěla újmu v souvislosti s represí proti němu. Souvislostí přitom nelze rozumět jakoukoli, byť i sebemenší souvislost, nýbrž pouze souvislost mezi určitým jednáním stíhaného a jeho pronásledováním projevujícím se v konkrétní formě, a nikoli tedy souvislost mezi jednáním a stíháním jedné osoby na jedné straně a důsledky z toho vyplývajícími pro druhé osoby na straně druhé.
40. Nejvyšší správní soud si byl vědom judikatury Ústavního soudu týkající se soudních rehabilitací, která stojí pevně na stanovisku, že rozhodování o nápravě křivd nesmí působit další újmu, a proto je třeba v těchto řízeních přistupovat k předmětu řízení i jeho účastníkům nadměrně citlivě, bez lpění na striktním formalismu, který by ve výsledku takovou újmu představoval. Na druhé straně však nelze zcela přehlížet kritéria stanovená rehabilitačním zákonem k přiznání nároku na odškodnění. Nápravy všech těchto křivd objektivně nelze zcela dosáhnout. Proto rehabilitační předpisy umožňují rehabilitaci a odškodnění alespoň těch osob, jejichž práva a svobody byly porušeny tím nejzávažnějším způsobem.
41. Zároveň je však nutno vyjít z judikatury Nejvyššího správního soudu, který opakovaně jednoznačně uzavřel, že existence rozhodnutí o rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci bez dalšího nezakládá nároky na možné příplatky k důchodu (rozsudek č. j. 3 Ads 108/2018-29, rozsudek ze dne 15. 11. 2018, č. j. 7 Ads 419/2018-27, i rozsudek ze dne 19. 12. 2018, č. j. 8 Ads 162/2018-60). Z těchto rozsudků též vyplývá, že celý zákon o soudní rehabilitaci zjevně dopadá pouze na osoby, které byly potrestány za spáchání skutků, v nichž byly tehdy spatřovány trestné činy uvedené v § 2 a § 4 tohoto zákona.
42. Citované rozsudky vycházely i z rozhodnutí Ústavního soudu, konkrétně z usnesení ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 3104/12, kdy Ústavní soud posuzoval situaci, zda je stěžovatelka účastna rehabilitace podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, v souvislosti s omezením její svobody v době od X do X, kdy byla umístěna do dětského domova v souvislosti se stíháním její matky, která byla nejprve vzata do vazby a poté umístěna do psychiatrické léčebny, jelikož byla stíhána pro trestný čin ohrožení

jednotného hospodářského plánu podle § 135 a § 136 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, v tehdy platném znění, přičemž o její účasti již bylo rozhodnuto. Okresní soud v Kroměříži dospěl k závěru, že by v tomto případě výklad, že ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci se vztahuje i na dítě osoby stíhané, respektive omezené na svobodě v souvislosti s trestným činem uvedeným v § 2 odst. 1 písm. c) zákona o soudní rehabilitaci, kdy dítě bylo umístěno v dětském domově, byl nepřiměřeně široký, pokud by takovéto umístění bylo považováno za omezení svobody, na něž se ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vztahuje. Toto usnesení stěžovatelka napadla stížností, podle ní se § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vztahuje k jakémukoliv nezákonnému zbavení osobní svobody a nezáleží na tom, zda k němu došlo uvalením vazby, vzetím do psychiatrické léčebny nebo násilným odvedením do dětského domova. Podstatné je to, že je zde dána souvislost s trestnými činy uvedenými v § 2 a § 4 citovaného zákona. Násilným odvedením do dětského domova byla zbavena možnosti užívat svůj majetek, konkrétně dům, z něhož byla odvedena, neboť tento byl v jejím spoluvlastnictví. Krajský soud v Brně jako soud stížnostní přezkoumal napadené usnesení a došel k závěru o její neopodstatněnosti, když se byl ztotožnil s výkladem soudu okresního. Otázce okruhu osob, na které se zákon o soudní rehabilitaci vztahuje, však věnoval více pozornosti. Nejprve připustil, že zákon se v žádném ze svých ustanovení nezabýval přímo otázkou, jakého okruhu osob se týká, které osoby tedy mohou být účastny soudní rehabilitace, když vymezuje pouze trestné, popř. i jiné činy, na které se vztahuje. Krajský soud vyzdvihl, že „určitý okruh osob je vymezen pouze v ust. § 5 odst. 1 citovaného zákona ve vztahu k podání návrhu na zahájení přezkumného řízení dle § 4 citovaného zákona“. Za dané situace usoudil, že je nutno vycházet „z účelu zákona, z jeho smyslu a z jeho ducha“. Krajský soud provedl výklad různých ustanovení zákona, z něhož dovodil, že *„předmětný zákon směřuje k osobám, které byly odsouzeny a potrestány za spáchání skutků, v nichž byly v tehdejší trestním řízení spatřovány trestné činy uvedené v § 2, resp. § 4 onoho zákona o soudní rehabilitaci“*. V této souvislosti vyjádřil svůj závěr o tom, že týkalo-li by se ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci jiných osob než trestně stíhaných a odsouzených, nepochybně by se takové významné ustanovení objevilo v jiném oddíle zákona. Uvedené ustanovení dle soudu druhého stupně pouze upřesňuje či dodává, že soudní rehabilitace přichází v úvahu i tehdy, pokud trestní stíhání nebylo ani zahájeno, ale ke zbavení osobní svobody či majetku došlo, *„logicky tedy trestní stíhání osob, které se měly dopustit jednání, v němž mohl být spatřován některý z uváděných trestných činů“*. Stěžovatelka však byla do dětského domova umístěna nikoliv proto, že by byla trestně stíhána pro některý z těchto trestných činů, či že by snad byla z jejich spáchání podezřelá, ale proto, že pro některé z nich byla stíhána její matka. Proti rozhodnutím obecných soudů brojila stěžovatelka ústavní stížností, tvrdila, že i ona sama splňuje všechny podmínky k tomu, aby byla podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci vyslovena její účast na soudní rehabilitaci. Stěžovatelka uvedla, že dle § 1 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci má zákon mj. odstranit nepřiměřeně tvrdosti v používání represe, je nepochybné, že stěžovatelka se obětí zcela nezákonné represe stala, navíc § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci říká výslovně, že ustanovení tohoto zákona se užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4, i když nebylo zahájeno trestní stíhání. Zákon tedy dle stěžovatelky říká výslovně, že pokud došlo k nezákonnému zbavení osobní svobody nebo majetku, nemusí být vůbec zahájeno trestní stíhání. Pro vyslovení rehabilitace prý stačí, když je zde souvislost s trestnými činy

uvedenými v § 2 a 4 zákona o soudní rehabilitaci. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je zjevně neopodstatněná. Ústavní soud ve své ustálené judikatuře zcela zřetelně akcentuje doktrínu minimalizace zásahů do činnosti orgánů veřejné moci, která je odrazem skutečnosti, že Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů (čl. 83 Ústavy). Proto mu nepřísluší zasahovat do ústavně vymezené pravomoci jiných subjektů veřejné moci, pokud jejich činností nedošlo k zásahu do ústavně zaručených základních práv a svobod, a to i v případě, že by na konkrétní podobu ochrany práv zakotvených v podústavních předpisech měl jiný názor. Ústavní soud dále ve své rozhodovací praxi vyložil, za jakých podmínek má nesprávná aplikace či interpretace jednoduchého práva za následek porušení základních práv a svobod. Jedním z těchto případů jsou případy interpretace norem jednoduchého práva, která se jeví v daných souvislostech svévolnou [srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2519/07 ze dne 23. ledna 2008 (N 19/48 SbNU 205)]. Ústavní soud zdůraznil, že si je dobře vědom své judikatury týkající se soudních rehabilitací, v níž dal opakovaně najevo, že rozhodování o nápravě křivd nesmí působit další újmu, a proto je třeba v těchto řízeních přistupovat k předmětu řízení i jeho účastníkům nadměrně citlivě, bez lpění na striktním formalismu, který by ve výsledku takovou újmu představoval. Na druhé straně však nelze zcela přehlížet kritéria stanovená zákonem o soudní rehabilitaci k přiznání nároku na odškodnění. Z preambule předpisu, jakož i jeho základních ustanovení, lze vysledovat, že poškozenou osobou je primárně osoba odsouzená za blíže vymezené protiprávní činy v pevně stanoveném rozhodném období. Ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci pak představuje jistou modifikaci požadavku existence pravomocného odsuzujícího rozsudku, když umožňuje přiznat účastenství na soudní rehabilitaci i těm osobám, které byly nezákonně zbaveny osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Je zřejmé, že dané ustanovení cílí toliko na ty osoby, vůči kterým byla represe namířena přímo, to jest proti těm, kteří byli ze spáchání předmětných deliktů podezřelí a byli na svém majetku či osobní svobodě omezeni. Dané ustanovení však nedopadá na případy, kdy osoba blízká poškozenému (popř. i osoba jiná) utrpěla v souvislosti s represí proti němu újmu, *expressis verbis*, na ty případy, kdy souvislost s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 zákona o soudní rehabilitaci v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 je spatřována v činech nebo v hodnocení jiného a odvozována od nich. „Souvislostí“ tak nelze rozumět jakoukoli, byť i sebemenší souvislost, nýbrž pouze souvislost mezi určitým jednáním stíhaného a jeho pronásledováním projevujícím se v konkrétní formě, a nikoli tedy souvislost mezi jednáním a stíháním jedné osoby na jedné straně a důsledky z toho vyplývajícími pro druhé osoby na straně druhé. Takto široce, extenzivně pojatý výklad ustanovení § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, který ve své ústavní stížnosti stěžovatelka nabízí, však není namístě, jelikož jím ve skutečnosti dochází k derivaci, apropriaci represe z poškozeného na toho, vůči němuž nebyla cíleně uplatňována, byť k jisté újmě v příčinné souvislosti s omezením osobní svobody nebo majetku poškozeného mohlo dojít. Soudy nepochybily, pakliže návrh stěžovatelky na vyslovení účasti na soudní rehabilitaci zamítly, neboť okruh poškozených osob, ač výslovně zákonem nespecifikovaný, lze bezpečně dovodit ze vzájemného prolínání jednotlivých zákonných ustanovení i smyslu a účelu samotného rehabilitačního předpisu. Měli-li by být soudní rehabilitace účastni i ti, kteří byli represivními kroky bývalého režimu nepřímo dotčeni v posledku těchto represivních opatření nasměrovaných výlučně proti osobě blízké, pak by zákonodárce

bezesporu takto významnou otázku náležitě promítl do pozitivních norem, a nikoli ponechal na soudech, aby ji snad implicity dovozovaly z některých, ba dokonce závěrečných a přechodných ustanovení.

43. Byť tedy žalobkyně byla po určitou dobu nucena se svou rodinou setrvat na několika místech mimo svůj domov, pod dohledem, v důsledku procesu, který vedl komunistický režim s otcem žalobkyně, šlo o nepřímé dotčení ve smyslu shora citované judikatury. Z judikatury též vyplývá, že rozhodnutí o rehabilitaci samo o sobě neznamená nárok na jednotlivé příplatky a příspěvky, správní orgán byl oprávněn si podmínky pro jejich přiznání posoudit samostatně. Žalovaná vycházela i z obsahu rozhodnutí o rehabilitaci, po posouzení všech podmínek však shledala, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro přiznání příplatku k důchodu dle citovaného zákona.
44. V bodu 41 rozsudku ze dne 18. 5. 2021, č. j. 3 Ads 108/2018-29, Nejvyšší správní soud pak k výkladu § 25 zákona o soudní rehabilitaci doplnil: *„K tomu je nutno dále dodat, že z § 25 odst. 1 a 5 zákona o soudní rehabilitaci vyplývá, že odškodnění v oblasti důchodového zabezpečení mělo primárně sloužit k tomu, aby nebyla daná osoba znevýhodněna oproti jiným poživatelům dávek důchodového pojištění v důsledku toho, že jí bylo znemožněno pracovat. Příslušné doby se proto mají započítávat tak, jako kdyby se jednalo o výkon práce. I ze zařazení § 25 do oddílu šestého zákona o soudní rehabilitaci nazvaného „Odškodnění“ je zřejmé, že má jít o nahrazení újmy, která se daným osobám stala, oproti stavu, pokud by vůči nim nebylo postupováno v rozporu s principy demokratické společnosti. Příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci představuje pouze alternativu k zápočtu dob podle odst. 5. Nejde o zcela nový nárok, jenž by se měl vztahovat i na osoby, které nemohlo jednání státu v rozporu s demokratickými principy v oblasti důchodového zabezpečení jakkoliv poškodit. Manžel žalobkyně zjevně nemohl vykonávat jakoukoliv pracovní činnost, protože mu v rozhodné době byly necelé 2 roky. Objektivně proto nemohl být ekonomicky činnou osobou (nemluvě o pravidlech pro zápočet dob, kde dolní hranicí je skončení povinné školní docházky), a tudíž ani nemohl být na svých důchodových nárocích nějak poškozen. Jak již Nejvyšší správní soud uvedl výše, za dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody nelze považovat i dobu, po kterou byla osoba násilně vystěhována z jejího domova. V tomto směru je třeba souhlasit se stěžovatelkou, že v opačném případě by musely být odškodňovány i ty osoby, z nichž se mnohé do svého původního bydliště už nikdy nevrátily. Doba považovaná za dobu vazby nebo výkonu trestu by tak trvala až do konce roku 1989, což je zákonem stanovený limit. Nejvyšší správní soud má za to, že takto extenzivní výklad § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci zákonodárce jistě nezamýšlel. Pokud by bylo úmyslem odškodnit i tyto osoby, výslovně by to uvedl v zákoně.“*
45. V projednávané věci je zásadní otázkou, zda lze žalobkyni přiznat příplatek k důchodu dle § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci i za předpokladu, že nebyla vzata do vazby ani výkonu trestu odnětí svobody, ale byla rehabilitována právě na základě § 33 odst. 2 zákona, při internaci byla ve věku dvou až šesti let, nemohla tedy být výdělečně činnou osobou, zároveň se sama nedopustila jednání, v němž byl spatřován některý z trestných činů vyjmenovaných v § 2 a § 4 zákona o soudní rehabilitaci.
46. V projednávaném případě lze vycházet ze závěrů Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 3 Ads 108/2018, byť skutkový základ je mírně odlišný, v nyní projednávaném případě byla osobní svobody zbavena přímo žalobkyně, a to v přesně vymezeném období. Pro projednávanou věc je podstatné, že Nejvyšší správní soud konstatoval, že samotné vyslovení účasti na rehabilitaci automaticky neznamená vznik nároku na

příplatek k důchodu. Odškodnění v oblasti důchodového zabezpečení mělo primárně sloužit k tomu, aby nebyla daná osoba znevýhodněna oproti jiným poživatelům dávek důchodového pojištění v důsledku toho, že jí bylo znemožněno pracovat. Má jít o nahrazení újmy, která se daným osobám stala, oproti stavu, pokud by vůči nim nebylo postupováno v rozporu s principy demokratické společnosti. Příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci představuje pouze alternativu k zápočtu dob podle odst. 5. Nejde o zcela nový nárok, jenž by se měl vztahovat i na osoby, které nemohlo jednání státu v rozporu s demokratickými principy v oblasti důchodového zabezpečení jakkoliv poškodit.

47. Nejvyšší správní soud v odkazovaném rozsudku dále konstatoval, že zákon o soudní rehabilitaci zcela jednoznačně spojil nároky plynoucí ze soudní rehabilitace v důchodové oblasti s dobou vazby a výkonu trestu odnětí svobody, což ostatně plyne z účelu, k němuž má odškodnění uvedené v § 25 odst. 1-7 zákona o soudní rehabilitaci sloužit, a v tomto zákoně není zakotveno žádné ustanovení, v němž by byl uveden opak.
48. Žalovaná správně uzavřela, že pokud žalobkyně byla omezena na osobní svobodu, nijak se to vzhledem k jejímu nízkému věku neodrazilo na výši jejího důchodu. Z citovaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu je zcela zřejmé, že nárok podle § 25 odst. 7 citovaného zákona není nárokem, který mají všechny rehabilitované osoby pobírající důchod, ale pouze ty, které podmínky dle předchozích odstavců splnily a rozhodly se požadovat paušální příplatky k důchodu (namísto započtení dob strávených ve vazbě či výkonu trestu do doby pojištění). Lze potvrdit i závěr žalované, že ust. § 25 odst. 1 výslovně hovoří přímo o době vazby či výkonu trestu odnětí svobody, nikoliv o obdobném omezení osobní svobody.
49. Soud tedy shrnuje, že paušální příplatek k důchodu dle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci lze tedy přiznat jako alternativu k započtení ušlého výdělku jen osobám, kterým bylo výkonem trestu odnětí svobody, vazbou či jiným nezákonným odnětím svobody znemožněno pracovat, a mohly by tak být oproti jiným osobám, které nebyly minulým režimem perzekuovány, znevýhodněny co do výše důchodu, který jim byl posléze vyměřen.
50. Na právním posouzení věci nic nemění ani judikatura citovaná ze strany žalobkyně. Žalobkyni lze přisvědčit, že Ústavní soud v řízeních, která se týkají problematiky soudních rehabilitací a obecně nápravy křivd minulého režimu a jejich odškodnění, zaujímá dlouhodobě postoj, že náprava křivd minulých nesmí způsobovat křivdy nové, ovšem v tomto případě musí zdejší soud citovanou judikaturu posoudit jako nepřiléhavou. Není možné v zájmu extenzivního výkladu práva ve prospěch žadatelky zcela opomenout znění právního předpisu. V tomto ohledu je nutné připomenout judikaturu Ústavního soudu týkající se problematiky rehabilitací a restitucí, která připomíná, že, ne vždy lze napravit všechny křivdy způsobené v minulém režimu.
51. Soud neshledal na situaci žalobkyně přiléhavý ani nálezný Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 2366/07, když v odkazovaném případě Ústavní soud označil přístup Nejvyššího správního soudu za formalistický, pokud vedl k závěru, že stěžovatelům, v jejichž případě došlo ke zrušení trestních rozsudků mimo rehabilitační řízení a účast na rehabilitaci byla vyslovena dodatečně *per analogiam*, jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb. nepřísluší.

52. Pokud jde o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2006, č. j. 3 Ads 15/2006-49, žalobkyně jeho závěry neinterpretuje správně, Nejvyšší správní soud v odkazovaném rozsudku toliko vysvětlil, že ustanovení § 25 odst. 7 písm. b) zákona o soudní rehabilitaci, nestanoví jako podmínku vzniku nároku na příplatek k důchodu pobyt ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody v celých měsících, neuzavřel, že pro vyplacení tohoto nároku není třeba plnit zákonné podmínky, obdobně pak i další žalobkyní odkazovaná judikatura (rozsudek ze dne 25. 4. 2007, č. j. 6 Ads 80/2006-39, ze dne 26. 7. 2007, č. j. 6 Ads 121/2006-42, ze dne 25. 10. 2007, č. j. 6 Ads 7/2007-36).
53. Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 8. 2012 sp. zn. II. ÚS 3104/12, se týká věci odlišné, stěžovatelka nebyla rehabilitována a nešlo ani o příplatek k důchodu.
54. Krajský soud v Českých Budějovicích zrušil rozsudkem ze dne 30. 9. 2024, č. j. 64 Ad 9/2024-43, rozhodnutí žalované, neboť žalobce M. T. byl zrušujícím rozhodnutím Nejvyššího soudu vydaným na základě stížnosti pro porušení zákona, ke kterému došlo v důsledku jeho politicky motivovaného trestního (vazebního) stíhání, fakticky plně rehabilitován, žalovaná postupovala formalisticky, pokud žádost žalobce o příplatek k důchodu dle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. zamítla s tím, že trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona, ve znění do 31. 12. 1966, pro který byl žalobce v roce 1966 odsouzen, není uveden v taxativním výčtu trestných činů vymezených § 2 odst. 1 písm. d) zákona o soudní rehabilitaci. Tyto závěry nejsou pro projednávanou věc relevantní. Zároveň tento soud rozsudkem ze dne 9. 1. 2026, č. j. 64 Ad 9/2025-55, ve věci téhož žalobce M. T. zamítl jeho žalobu proti rozhodnutí o nepřiznání příplatku k důchodu podle § 25 zákona o soudní rehabilitaci, neboť účastník soudní rehabilitace má nárok na odškodnění jen v případě, kdy mu v důsledku nezákonného věznění bylo objektivně znemožněno vykonávat (dosavadní) pracovní činnost.
55. Soud uzavírá, že žalobkyně vzhledem k dětskému věku nemohla být ekonomicky činná, a proto se internace nepromítla do výše jejích důchodových nároků, samotné usnesení o účasti na rehabilitaci vydané podle § 33 odst. 2 automaticky nezakládá nárok na příplatek k důchodu dle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci. Teleologický výklad ve prospěch obětí represí není sporný, nemůže však konstituovat nároky bez opory v zákoně ani popřít text a účel § 25. Ze všech shora uvedených důvodů neshledal soud žalobu důvodnou, a proto ji dle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
56. Vzhledem k popsáním závěrům nebyl pro posouzení věci podstatný průběh omezení osobní svobody žalobkyně popsáný v dokumentu 13. komnata, soud jej proto k důkazu neprováděl. Pokud jde o doložená usnesení o rehabilitaci, o jejich existenci není mezi stranami spor, byla též součástí správního spisu.
57. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně ve věci neměla úspěch, proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalované žádné náklady řízení nad rámec úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 24. března 2026

JUDr. Lenka Loudová v. r.

samosoudkyně